

СТАНОВИЩЕ

от Доц. Катя Генова Егурузе, д.оз.
Ръководител УС "Медицинска сестра"
Катедра „Здравни грижи“
Факултет „Обществено здравеопазване“
Медицински университет - Варна

за дисертационния труд на **Жана Георгиева Павловска**

на тема: **ПРОДЪЛЖАВАЩОТО ОБУЧЕНИЕ НА АКУШЕРКАТА –
ИНОВАТИВНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОДХОДИ**

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“
в област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт“,
професионално направление 7.4. „Обществено здраве“,
научна специалност „Управление на здравните грижи“

Със Заповед № Р-109-277/31.07.2020 г. на Ректора на Медицински университет – Варна, съм избрана за член на Научното жури, а на основание на Протокол № 1/03.08.2020 г. съм определена да изготвя становище по процедура за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ на **Жана Георгиева Павловска**.

Данни за процедурата

Жана Георгиева Павловска е зачислена за докторант в самостоятелна форма на обучение по специалност „Управление на здравните грижи“ със Заповед № Р-109-556/19.09.2018 г. на Ректора на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, в първично звено, организиращо обучението: Катедра „Здравни грижи“, Факултет „Обществено здравеопазване“ при МУ – Варна. В изпълнение на Заповед № Р-109-115/12.03.2019 г. е представен протокол за успешно положен изпит за докторантски минимум. На основание решение на катедрен съвет на Катедра „Здравни грижи“, ФОЗ, относно готовност за отчисляване с право на защита пред Научно жури, Жана Георгиева Павловска е отчислена с право на защита със Заповед № Р-109-277/31.07.2020 г. на Ректора на МУ – Варна.

Кратки биографични данни за докторанта

Ас. Жана Георгиева Павловска е родена на 10.12.1961 г. През 1983 г. завършва ИЗК „Д-р Ненчо Николаев“ гр. Варна, специалност „Акушерка“. През 2000 г. придобива ОКС „бакалавър“ по специалност „Здравни грижи“ във ВМИ - Плевен. Следвайки непрекъснатия стремеж за професионално развитие през 2007 г. завършва магистърска програма „Управление на здравните грижи“ в МУ – Плевен.

Професионалния си път Жана Павловска започва през 1983 г. като акушерка във Филиална поликлиника с. Ресен, обл. Велико Търново, в периода 1987 г. – 1994 г. продължава работа в Неонатологично отделение, а по-късно в Гинекологично

отделение при МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов” АД, гр. Велико Търново. След успешно преминати конкурси, заема длъжност „Старша акушерка” в Гинекологично отделение (1995 г. - 2010 г.), а след това и в АГО (2011 г. – 2015 г.) при МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов” АД, гр. Велико Търново.

От 2015 г. до настоящия момент е асистент във Филиал – Велико Търново на МУ - Варна.

Взела е участие в 21 конференции и научни форуми у нас и 3 - в чужбина, има множество публикации, по-голямата част от които са свързани с повишаване на квалификацията на акушерката. Включила се е в редица курсове за продължаващо обучение и за повишаване нивото на владеене на английски език. Учредител на Първото безплатно училище за родители към АГО гр. Велико Търново.

Общо описание на дисертационния труд

Дисертационният труд е представен в обем от 189, страници и е структуриран в пет основни глави. Включва 69 фигури, 8 таблици и 6 приложения. Библиографският списък включва 205 литературни източника, от които 96 на кирилица, 67 на латиница и 42 интернет адреса.

Актуалност и значимост на темата

Темата за продължаващото обучение в сферата на здравеопазването, зародила се през 60-те години на миналия век, продължава да се дискутира и днес. Продължаващото обучение е част от ученето през целия живот на човек и е свързано с неговите потребности за повишаване на професионалните знания и умения. Присъединяването на България към Европейския съюз наложи промени във всички области на образованието, като изменения настъпиха и в продължаващото обучение на медицинските специалисти. В съвременната медицинска практика се въведоха високоспециализирани и специфични дейности, които изискват непрекъснато обучение на акушерките. За предоставяне на качествени акушерски грижи от особено значение е постоянно повишаване на професионалната квалификация на професионалистите по здравни грижи.

В този смисъл темата на настоящия дисертационен труд е изключително актуална, защото целта на продължаващото обучение е да подпомогне професионалното усъвършенстване и кариерно развитие на акушерката и да гарантира уеднаквяване на професионалните й компетентности с европейските стратегии, политики и практики.

Характеристика и оценка на структурата на дисертационния труд

Дисертационният труд „Продължаващото обучение на акушерката – иновативни образователни подходи” напълно отговаря на всички изисквания за прецизно и задълбочено научно-изследователско проучване за подобен род научна работа. Дисертационният труд е структуриран в пет глави. Използваните съкращения са представени в началото на дисертацията, което улеснява четенето.

Глава Първа „Литературен обзор” е структурирана в девет части, които последователно и задълбочено проследяват основните аспекти, които имат отношение

към изследвания от докторантката проблем. Анализът на прецизно подбраната научна информация е компетентно насочен към нуждите на конкретното изследване.

Ас. Жана Павловска много умело и изчерпателно представя тълкуванията на продължаващото обучение в научната, приложната литература и практиката в различните страни, с което внася яснота по разглежданата тематика. Представени са подходи за оценка на резултатите от подобен род обучение.

Задълбоченият анализ на образователните и организационните аспекти в продължаващото обучение на регулираната професия „Акушерка“ в България дава основание на докторантката да отбележи, че те допринасят за поддържане и развитие на специфични професионални квалификации, повишаващи качеството на акушерските грижи.

Направен е изчерпателен преглед на продължаващото обучение на акушерките в 30 европейски страни, от които 27 принадлежат към Европейския съюз, а три държави са част от Шенгенското пространство.

Литературният обзор завършва с изводи, които доказват важността и актуалността на дисертационния труд.

Глава Втора „**Методология на дисертационния труд**“ е подробно разработена и включва: цел, задачи, хипотези, организация, инструментариум и методи на проучването. Представен е терминологичен речник, целта на който е да изясни основните понятия, използвани в труда.

Целта на дисертационния труд е ясно и конкретно определена. Изведени са осем задачи за постигане на целта, обхващащи всички аспекти на извършената изследователска работа от Жана Павловска. Формулирани са три работни хипотези.

Организацията на проучването е коректно описана и включва: обект, обем, логически единици, технически единици на изследването.

Подробно, в табличен вид, са представени етапите на научно-изследователската работа, отразяващи конкретни дейности, място на провеждане, период на изпълнение и използван инструментариум. Методите на изследване са сполучливо подбрани от авторката, адекватни за постигане на целта и гарантиращи достоверност на получените резултати. Разработеният в структурен и съдържателен план инструментариум е съобразен със спецификата за набиране на информация при всяка от четирите групи респонденти (редови акушерки, студенти от специалност „Акушерка“, експерти - ръководители по здравни грижи и хабилитирани преподаватели). За да бъде гарантирана достоверност и правилна работа с анкетните карти и въпросника, в по-голямата си част проучването е извършено лично от докторанта.

Данните са обработени с IBM Statistics - SPSS for Windows, ver. 19. Статистическите методи са прецизно подбрани. За графичния анализ са използвани MS Excel.

Глава Трета „**Резултати и обсъждане**“ представя получените резултати от проведеното изследване, след статистическата им обработка. Резултатите са структурирани и логически оформени в няколко подточки.

В началото докторантката прави социо-демографска характеристика на изследваните групи.

Проучено е мнението на акушерките във връзка с продължаващото обучение. По-голяма част от тях осъзнават значението на продължаващото обучение във връзка с изпълнение на преките им компетенции, а като водещ мотив посочват разширяване на знанията и уменията. Около $\frac{1}{4}$ от анкетираните акушерки са мотивирани да участват във формите на продължаващо обучение с цел по-добра професионална реализация. За повишаване на квалификацията си най-често акушерките посещават курсове, следвани от теоретични и практически семинари, а сравнително по-слабо е участието им в организирани научни форуми. Според акушерките, най-важното приложение на наученото от продължаващото обучение, спомага за планиране на качествени грижи за бременни, родилки и новородени.

Студентите от специалност „Акушерка” с висок относителен дял показват положителна нагласа за продължаващо обучение. Мотивите им за това са: повишаване и поддържане на професионална компетентност, кариерно развитие, личностно самоусъвършенстване, по-добро реализиране на пазара на труда, постигане на финансова сигурност и възможност за самостоятелна практика. Приблизително половината от анкетираните студенти възнамеряват да получат по-висока образователна степен, а значителен дял от тях имат желание да придобият специалност.

Проучено е и мнението на ръководителите по здравни грижи за продължаващото обучение на акушерките, като по-голяма част от тях имат положително отношение към разглежданата тема. Ръководителите подчертават значението на продължаващото обучение за осъществяване на качествени акушерски грижи, възможности за професионален напредък и издигане престижа на професията. Все още не е добре осъзната необходимостта от включване в тематиката за обучение безопасността на пациентите и персонала.

В съвременната здравеопазна система непрекъснато се въвеждат високоспециализирани и специфични дейности, за които е необходимо изграждането на допълнителни знания и умения, придобити чрез специализация. От получените резултати прави впечатление, че по-голяма част от ръководителите по здравни грижи все още подценяват важността на специализацията за работещите, а тя е пряко свързана с автономните грижи, които акушерката може да оказва в рамките на своята компетентност.

Анализирайки получените резултати, ас. Жана Павловска подчертава, че недостигът на акушерки принуждава работодателите да назначават персонал, без да изискват допълнителна квалификация за длъжности, като анестезиологична и операционна акушерка. Обученията на назначения персонал се компенсират с няколко краткосрочни курса. Липсват стимули, които да мотивират акушерките да се включват в продължаващо обучение, липсва обратна връзка за удовлетвореността и личните предпочитания на акушерките, свързани с обучението.

Направен е SWOT анализ на състоянието на продължаващото обучение на акушерките в България на базата на проучени нормативни документи и получените резултати от мненията на всички групи респонденти.

Глава Четвърта е насочена към **иновативните подходи за оценка на продължаващото обучение**. Изработен е *Алгоритъм за ефективно управление на продължаващо обучение*, включващ пет основни стъпки, през които преминава

обучението, за да доведе до желаните качествени резултати. Докторантката е разработила и предлага *Модел за оценка на продължаващо обучение*, при който оценката се фокусира върху степента на изпълнение на изискванията за професионалното развитие на акушерката. Предложен е *Инструментарий за оценка на продължаващото обучение*. Тези иновативни подходи ще помогнат да се повиши информираността и мотивацията на съсловието за по-активно включване в продължаващото обучение. Чрез своето проучване ас. Павловска доказва необходимостта от въвеждане на утвърдени стандарти за качество на продължаващото обучение.

В глава Пета „**Изводи, препоръки и приноси**” са посочени конкретни изводи и препоръки, които логически произтичат от предшестващия анализ. Формулирани са 8 извода, които точно отразяват получените резултати и показват съответствие с целта и задачите на представения дисертационен труд.

Направените препоръки към БАПЗГ и към работодателите са убедителни и имат конкретно отношение към разглеждания проблем.

Приносите в дисертационния труд са с теоретичен и практико-приложен характер, които приемам.

Приносите с безспорен практико-приложен характер са разработения *Алгоритъм за ефективно управление на продължаващо обучение*; *Модел за оценка на продължаващо обучение* и *Инструментарий, включващ: Карта за оценка на професионално развитие на акушерката и Професионално портфолио*.

Във връзка с дисертационния труд докторантката е представила четири пълнотекстови публикации, от които две - в специализирани списания и две - в сборник от национален форум, конкретно свързани с темата на дисертационния труд.

Авторефератът е изготвен, според изискванията и достоверно отразява съдържанието на дисертационния труд.

Заклучение

Дисертационният труд се отличава със своята актуалност, прецизност, висока научна и практическа стойност.

Считам, че той отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането му и Правилника на МУ - Варна.

Дисертационният труд показва, че ас. Жана Павловска притежава задълбочена теоретична подготовка и професионални умения, които доказват добрите ѝ възможности за научно-изследователска работа.

Въз основа на гореизложеното, давам своя **положителен вот** и убедено предлагам на уважаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен „Доктор“ на **Жана Георгиева Павловска по специалност „Управление на здравните грижи“**.

09.09.2020 г.
гр. Варна

Изготвил становището:
/доц. Катя Генова, д.бз./